

М. Ф. Друкований
В. П. Ковальський
Т. С. Яворська

ОСНОВНІ ВИМОГИ ДО ОБ'ЄМНО-ПЛАНУВАЛЬНИХ РІШЕНЬ ЗАКЛАДІВ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

Вінницький національний технічний університет

Анотація

Розглянуто основні вимоги до об'ємно-планувальних рішень дошкільних навчальних закладів згідно з вимогами ДБН в залежності від місткості дитячих садочків та тривалості перебування в них дітей.

Ключові слова: дитячий садочок, заклад дошкільної освіти, ігрова кімната, медична кімната.

Abstract

The main requirements for volume-planning decisions of preschool educational institutions were considered in accordance with the requirements of the National Board of Education, depending on the capacity of kindergartens and the duration of children's stay in them.

Keywords: kindergarten, preschool education institution, playroom, medical room.

Вступ

Втіленні в архітектурі системи ідей, узагальнені погляди на життя та його закономірності належать до важливих засобів утвердження особистості дитини [1-3]. Велику частину свого уже свідомого формуючого особистість життя дитина проводить у дитячих дошкільних закладах, і тому важливо, яким буде це середовище [4-6].

Комфортне, а головне безпечне перебування дітей в закладах дошкільної освіти - чи не найголовніше завдання для архітекторів та проектувальників [7-10].

Дитячий садочок – це саме те місце, де дитина формує свою особистість, спілкується та розважається з однолітками, навчається та, врешті-решт, проводить більшість свого часу. Саме тому існують діючі вимоги, вкрай необхідні для забезпечення комфортних умов та умов безпеки як для персоналу закладу, так і для юних відвідувачів.

Результати дослідження

При проектуванні дошкільних установ потрібно враховувати кількість і вікові групи дітей, що регулюється положенням про відповідний дошкільний заклад і визначається за демографічними даними будівельного регіону

Заклади дошкільної освіти рекомендується розміщувати в окремо розташованих будівлях. Допускається розміщення:

- вбудованих приміщень груп короткотривалого (до 4 год) перебування дітей дошкільного віку (ясельного до трьох років, садового від трьох до шести-семи років) у 1-2 поверхи житлових та громадських будинків: В такому випадку приміщення необхідно відокремлювати від житлової частини будівлі технічним поверхом з протипожежним перекриттям 2-го типу, а також забезпечити звукоізоляцію за допомогою звукоізоляційної підвісної стелі за розрахунком;

- вбудованих закладів дошкільної освіти загального розвитку (ясел, ясел-садків, дитячих садків) місткістю до 80 місць (до 4 груп) у 1-2 поверхи житлових будинків за аналогічних до груп короткотривалого перебування вимог;

- вбудовано-прибудованих закладів дошкільної освіти загального розвитку місткістю до 120 місць (до 6 груп) у 1-2 поверхи житлових будинків;

- прибудованих закладів дошкільної освіти загального розвитку місткістю до 160 місць (до 8 груп)

до житлових будинків.

Кількість поверхів закладів дошкільної освіти приймається до двох (за виключенням до трьох поверхів у великих містах несейсмічний районів). Висота надземних поверхів будівель закладів дошкільної освіти від підлоги до підлоги наступного поверху повинна бути не менше 3,3 м.

У надземних поверхах слід розміщувати приміщення дитячих груп (групові і житлові осередки), зали для музичних і фізкультурних занять, медичні приміщення, харчоблок. На третьому поверсі допускається розташовувати приміщення для старших груп, зали, ігротеку-комп'ютерний клас, кабінет керівника, медкабінет, кімнату завгоспа, комори [11-13]. В цокольному поверсі - службово-побутові приміщення (крім кабінету керівника та методичного кабінету), а також пральню та кухню, заготівельний цех, мийну кухонного посуду, охолоджувальні камери та комори. В підвальному поверсі - охолоджувальні камери, овочесховище та комори (за винятком комори сухих продуктів).

Об'ємно-планувальне рішення будівель закладів дошкільної освіти для будівництва у I кліматичних районах необхідно приймати, як правило, централізованим або блоковим. Будівлі, які розміщуються у степових зонах цих кліматичних районів можуть мати замкнені або напівзамкнені конфігурації та покрівлі, що вентилюються. Для будівництва на територіях, які розташовані над гірничими виробками, на ґрунтах що просідають і зонах з сейсмічністю 7 балів і вище повинні прийматися блокові рішення, які забезпечують розрізку будівлі деформаційними швами на відсіки.

У кліматичних районах на територіях з ухилом рельєфу більше 35 % допускаються ярусні та галерейні рішення. Влаштування неопалованих переходів між блоками не допускається.

У дитячих садочках слід передбачати зовнішні входи до приміщень для дітей, а також центральний службовий вхід у будівлю. Центральний вхід допускається об'єднувати із входом до приміщень для дітей садового віку. Зовнішні входи до приміщень для дітей ясельного віку повинні бути самостійними [14].

При проектуванні групових осередків кожна вікова група дітей у закладах дошкільної освіти повинна розміщуватись у приміщеннях групового осередку (ясла, дитячі садки, ясла-садки), або в приміщеннях житлового осередку (будинки дитини). Груповий (житловий) осередок, призначений для дітей певного віку, має бути ізольованим від решти групових (житлових) осередків і повинен мати зручні зв'язки з іншими функціональними групами приміщень.

Групові осередки для дітей ясельного віку розташовують на першому поверсі у безпосередньому зв'язку з земельною ділянкою. Під дитячими осередками забороняється розміщувати харчоблок, пральню, комори, столярно-слюсарну майстерню, а також інші приміщення, у яких є джерела шуму та вібрацій.

Мінімальний склад приміщень для груп короткотривалого (до 4 год.) перебування дітей має включати: роздягальню, ігрову, туалетну, гардеробну з туалетом для персоналу, підсобне приміщення. Розрахункова площа приміщень має бути не менше ніж 6.0 м² на одне місце.

Групові осередки ясел, дитячих садків і ясел-садків повинні складатися з роздягальні, ігрової, спальні, туалетної, буфетної. На першому поверсі будівлі ясел-садків і дитячих садків слід передбачати груповий осередок для інклюзивної групи. В груповому осередку для інклюзивної групи додатково розміщується ресурсна кімната площею не менше ніж 16 м², яка повинна мати вихід у загальний коридор. У житлових осередках будинків дитини, крім роздягальні, ігрової, спальні, туалетної та буфетної, слід передбачати неопалювану веранду, комору, кімнату персоналу з душовою, приміщення для сушіння одягу та взуття, зберігання колясок та сезонних речей.

Приміщення ігрової повинно бути придатним для внутрішнього перепланування та просторового виділення функціональних зон. Розміщувати ігрову слід з урахуванням наскрізного або кутового провітрювання. Допускається влаштовувати провітрювання ігрових через спальні. Вікна ігрових не допускається розташовувати над вікнами кухні, пральні, плавального басейну. Підвіконня слід встановлювати на висоті 0,6 м від рівня підлоги. Спальні рекомендується розміщувати суміжно з ігровими кімнатами і мають обладнуватися шафами для зберігання запасу чистої білизни та спальних речей.

Туалетні в дитячих осередках слід проектувати як єдине приміщення з природним освітленням, яке складається із зон туалету та умивальної.

В яслах, дитячих садках і яслах-садках передбачаються медичні приміщення, такі як: медична кімната, процедурний і фізіотерапевтичний кабінети, ізолятор. Медична кімната і процедурний кабінет у будівлях без оздоровчих груп місткістю до 100 місць розміщуються в одному приміщенні площею не менше 14 м², у будівлях понад 100 місць, а також у будівлях з санаторними групами вони

повинні розміщуватися в різних приміщеннях з відокремленими входами площею не менше ніж 14 м² і 8 м² відповідно. Медична кімната проектується суміжно з однією із палат ізолятора. Між ними влаштовується застібаний проріз на висоті 1,2 м від підлоги. Підлога та опорядження стін у медичних приміщеннях виконуються із сертифікованих матеріалів, що дає можливість прибирання вологим способом.

У закладах дошкільної освіти необхідно проектувати харчоблоки, що працюють на сировині. Технологічне обладнання харчоблоків слід приймати на електричному живленні. У закладах дошкільної освіти допускається влаштування загальної їдальні (обіднього залу) для дітей старших трьох років за умови приймання їжі у 1-2 зміни одночасно не більше ніж 3-4 групами (60-80 посадкових місць). Площу обіднього залу слід визначати із розрахунку не менше ніж 1,0 м² на одне посадкове місце. При обідньому залі слід передбачати роздавальну, мийну столового посуду, комору для зберігання притирального інвентарю та дезінфікуючих засобів, камеру тимчасового зберігання харчових відходів, а також умивальну та туалетну для дошкільників. При влаштуванні загальної їдальні для дошкільників у складі приміщень їх групових осередків садових груп необхідно передбачати буфетні на випадок карантину. З харчоблоків передбачається окремий вихід назовні. Евакуаційний вихід через завантажувальну та прохідні комори не допускається.

При проектуванні закладів дошкільної освіти необхідно передбачити пральні. Площа пральні визначається в залежності від обладнання, що встановлюється, та обсягу білизни, яка безпосередньо переться у закладі дошкільної освіти, але не менше ніж 14 м² при місткості будівлі до 40 місць; не менше ніж 18 м² для будівель понад 40 по 60 місць; не менше ніж 24 м² - понад 60 до 120 місць; не менше ніж 30 м² - понад 120 до 200 місць; не менше ніж 40 м² - понад 200 місць.

Пральня для ясел, дитячих садків і ясел-садків проектується з двох приміщень: приміщення для прання та сушильно-прасувальної, а для будинків дитини з трьох - приміщення для прання, сушильної і прасувальної, які розміщуються суміжно. Підлога та стіни в прасувальній, сушильній, приміщеннях сортування білизни повинні бути вологостійкими. Підлога у приміщенні для прання влаштовується з керамічної плитки, а стіни мають бути облицьовані глазурованою плиткою на висоту не менше ніж 1,8м.

Висновки

При проектуванні дитячого садочку вкрай важливо дотримуватись вищевказаних вимог. Дитина буде почувати себе у безпеці тоді, коли зроблено все для забезпечення належного рівня комфорту та здоров'я.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Ковальський В. П. Особливості проектування громадських будівель [Електронний ресурс] / В. П. Ковальський, А. І. Куртак // Матеріали XLVI науково-технічної конференції підрозділів ВНТУ, Вінниця, 22-24 березня 2017 р. - Електрон. текст. дані. - 2017. - Режим доступу : <https://conferences.vntu.edu.ua/index.php/all-fbtegp/all-fbtegp-2017/paper/view/2406>.
2. Ковальський В. П. Особливості ревіталізації громадських будівель у центрі міста Вінниця [Текст] / В. П. Ковальський, А. В. Бондар, В. С. Абрамович // Сучасні технології, матеріали і конструкції в будівництві. – 2020. – Том 29, № 2. – С. 87-93
3. Kalafat K. Technical research and development [Text]: collective monograph / Kalafat K., Vakhitova L., Drizhd V., etc. – International Science Group. – Boston, : Primedia eLaunch 2021. – 616 p.
4. Лисій Г. І. Формування архітектурного середовища дошкільних навчальних закладів [Електронний ресурс] / Г. І. Лисій // Матеріали XLVI науково-технічної конференції підрозділів ВНТУ, Вінниця, 22-24 березня 2017 р. - Електрон. текст. дані. - 2017. - Режим доступу : <https://conferences.vntu.edu.ua/index.php/all-fbtegp/all-fbtegp-2017/paper/view/1667>.
5. Кушнір М. М. Залежність об'ємно-планувальних схем відповідно до призначення громадських будівель [Електронний ресурс] / М. М. Кушнір, В. П. Ковальський, О. О. Червінська // Матеріали L науково-технічної конференції підрозділів ВНТУ, Вінниця, 10-12 березня 2021 р. – Електрон. текст. дані. – 2021. – Режим доступу: <https://conferences.vntu.edu.ua/index.php/all-fbtegp/all-fbtegp-2021/paper/view/12650>.

6. Ковальський В. П. Особливості планувальних рішень дитячих дошкільних закладів [Текст] / В. П. Ковальський, Г. І. Лисій // Сучасні технології, матеріали і конструкції в будівництві. - 2015. - № 2. - С. 85-88.
7. Ковальський В. П. Сучасні стилі архітектури [Текст] / В. П. Ковальський, М. О. Постолатій, Д. О. Войтюк // Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції "Стратегія розвитку міст: молодь і майбутнє (інноваційний ліфт)", квітень-травень 2019 р. – Харків : Харківський національний університет міського господарства імені О.Б. Бекетова, 2019. – С. 136-138.
8. Очеретний В. П. Сучасні напрямки архітектури / В. П. Очеретний, В. П. Ковальський, М. О. Постолатій // Матеріали III міжнародної науково-практичної конференції "Прикладні науково-технічні дослідження", Івано-Франківськ, 3-5 квітня 2019 р. – Івано-Франківськ : Симфонія форте, 2019. – С. 150.
9. Ковальський В. П. Дизайн міського середовища [Текст] / В. П. Ковальський, М. О. Постолатій, І. М. Вознюк // Стратегія розвитку міст: молодь і майбутнє (інноваційний ліфт) : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (15-16 квітня 2020 року). – Харків : Харківський національний університет міського господарства імені О.М. Бекетова, 2020. – С. 317-322.
10. Шамраєва О. О. Розвиток фізкультурно-оздоровчої інфраструктури на прикладі дошкільного навчального закладу №23 в м. Вінниця [Електронний ресурс] / О. О. Шамраєва, В. П. Ковальський // Матеріали XLVI науково-технічної конференції підрозділів ВНТУ, Вінниця, 22-24 березня 2017 р. - Електрон. текст. дані. - 2017. - Режим доступу : <https://conferences.vntu.edu.ua/index.php/all-fbtegp/all-fbtegp-2017/paper/view/3091>.
11. Ковальський В. П. Ландшафтний дизайн прилеглої території дошкільних навчальних закладів [Текст] / В. П. Ковальський, Г. І. Лисій // XI Международной научно-практической конференции «Тенденции современной науки – 2016», 30.05 – 07.06.2016 . - Science and Education Ltd : Nauka I studia, 2010. - С. 60-64.
12. Ковальський В. П. Комплексні принципи формування архітектурно-планувальних рішень дошкільних навчальних закладів [Електронний ресурс] / В. П. Ковальський, Г. І. Лисій // Молодь в науці: дослідження, проблеми, перспективи (МН-2018), 02 січня-06 червня 2018 р. : збірник матеріалів. – Вінниця : ВНТУ, 2018. – Режим доступу: <https://conferences.vntu.edu.ua/index.php/mn/mn2018/paper/view/3693>.
13. Ковальський В. П. Особливості впливу екстиреру і інтереру дошкільних навчальних закладів на психологічний стан дитини [Електронний ресурс] / В. П. Ковальський, Г. І. Лисій // Матеріали XLVI науково-технічної конференції підрозділів ВНТУ, Вінниця, 22-24 березня 2017 р. - Електрон. текст. дані. - 2017. - Режим доступу : <https://conferences.vntu.edu.ua/index.php/all-fbtegp/all-fbtegp-2017/paper/view/2869>.
14. ДБН В.2.2-4:2018 Заклади дошкільної освіти. Будинки і споруди. – Київ: Мінрегіонбуд України, 2018. – 40с.

Друківаний Михайло Федорович — доктор технічних наук, професор, професор кафедри будівництва, міського господарства та архітектури, Факультет будівництва, теплоенергетики та газопостачання, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця Email: drukovanuy@vntu.edu.ua

Ковальський Віктор Павлович — к.т.н., доцент, доцент кафедри будівництва, міського господарства та архітектури, Вінницький національний технічний університет. Email: kovalskiy.vk.vntu.edu@gmail.com

Яворська Тетяна Сергіївна — студентка групи БМ-22мс, факультет будівництва цивільної та екологічної інженерії, Вінницький національний технічний університет, Вінниця, e-mail: olegvinnik167@gmail.com

Drukovanuy Mykhaylo F — Doctor of Technical Sciences, professor, professor of the Department of Construction, Urban Economy and Architecture, Thermal Power Engineering and Gas Supply, Vinnytsia national technical university, Vinnytsia. Email: drukovanuy@vntu.edu.ua

Kovalskiy Viktor P — Ph.D., Associate Professor, Associate Professor of the Department of Construction, Urban Management and Architecture, Vinnitsa National Technical University. Email: kovalskiy.vk.vntu.edu@gmail.com

Yavorska Tetyana S, student of BM-22ms group, Faculty of Civil and Environmental Engineering, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, e-mail: olegvinnik167@gmail.com